

Любомир Розенщайн „Планетата на щастието“

Новата година е едно бяло обещание. Страниците на календара още не са запълнени и времето, което всъщност няма начало, край или посока, тепърва ще се вмести в клетките на разчертаните от нас дни. Годините са човешко изобретение и като такава, те трябва да ни служат. Призвани са не да събуждат у нас страх, че толкова бързо и напусто отминават; че отново трябва да откъснем поредния лист и да се разделим с едно парче от съществуването си, което няма да се върне – призвани са не да подхранват в нас гущерите на отчаянието, а да ни хранят с надежда.

Разделянето на времето по листове и графи, наименуването на времето е само поетична метафора и от нас зависи къде ще я вградим – дали в песен за носталгията, или в песен за очакването, докато сме на пътя...

Спомням си сега как като малко дете стоях до прозореца на стаята и наблюдавах движението на колите отвън. А улицата беше голяма и имаше много коли, и може би обичах да си представям как съм в една от тях там, долу, и сега минавам по тази улица, и дори забелязвам може би това любопитно дете горе на прозореца с неговия изпълнен с любопитно очакване поглед. И може би му махам с ръка и му казвам: и ти си вече на пътя, и ти си вече участник в това удивително пътешествие напред, което се нарича живот, и в което след тази улица те чакат други улици, пътища, гледки, години, преживявания, цели, мечти, указателни табели, важни неща, хора, пейзажи, подробности, хоризонт с далечни планини или морета...

И ти си пътешественик, и ти си навигатор, и ти избираш накъде да поемеш, накъде да продължиш, къде малко да спреш, за да си поемеш дъх или да се обърнеш назад, или да се загърнеш. И няма защо да се страхуваш, че ще пропуснеш нещо важно, защото ти избираш кои са важните неща и ти решаваш кои са важните неща, и ти събираш важните неща, а другите пропускаш край себе си – нека да си отидат – край прозорците, по вятъра, с тихо свистене...

И по време на пътуването има много нови възможности да избереш накъде да поемеш или малко да се върнеш, или да избереш друга посока, да смениш направлението, защото нещо ново е научено или нещо непознато изведнъж е станало важно и интересно за теб, или просто защото вътрешният ти глас ти говори сега: промени посоката... Промени посоката...

Отначало – може би съвсем тихичък шепот, заглушен от шума на моторите, но постепенно все по-силно – на всяко ново кръстовище, на всеки пропуснат отново шанс да промениш своето направление... И ако по пътя някои слушат радио, а други вземат участие в делничните разговори на спътниците си, аз ти казвам по пътя да слушаш себе си. Когато страховете са вече назад, невидими, микроскопично далечни, неможещи да ти попречат.

И аз си спомням като дете, че улицата имаше две посоки. И по двете се точеха непрекъснато върволици от коли, и може би на тази възраст още имах наивното детско разбиране, че едните отиват, а другите се връщат; едните пристигат, а другите заминават; едните тепърва започват, а другите са на края на своето пътуване... И още не разбирах, че пътуването винаги има две посоки, дори и по най-еднопосочната улица; както и дишането винаги има две посоки; както и планината; както и морските вълни... И че няма значение дали сега се изкачваш, или слизаш, дали сега си с прилива, или с отлива, дали се носиш по лявото платно, или по дясното – докато вземаш участие в движението, навсякъде възможностите за нови географски открития, за нови гледки, за нови светове са неограничени. Освен от твоя собствен страх да продължиш... да продължиш... да продължаваш...

Но тогава аз бях само в началото. Тогава аз бях още горе, зад прозореца на детската стая, и още не разбирах, че вече съм там, на улицата; там, в потока от коли и хора, които се носят, понякога изнервени, понякога в чудесно настроение и си свирят с уста, понякога напълно унесени в това, което сега наричаме дълбок транс; понякога замечтани за целта, понякога отплеснати в думите, понякога затворени в себе си, понякога усмихнати, понякога заслушани в някоя песен, понякога обхванати от възбуда, понякога просто уморени, отегчени или отчаяни от безкрайната монотонност на асфалта и маркировката... Защото само не са се научили понякога да хвърлят и поглед настрани, да вдигат очи, да откриват може би едно малко замечтано дете там, горе, зад прозореца...

Тогава аз още не разбирах, но вече усещах, че няма нищо по-хубаво от новия календар – от новия ден, от новата седмица, от новата година, които обещава ново пътуване... И че след всяко заспиване следва събуждане, което обещава ново пътуване. И че след всяка нощ следва изгрев и след всяка буря – хубави дни. И че няма значение колко тъмно е навън сега, а само очакването денят отново да изпълни всичко със светлината си. И че ние като хора сме се научили да акумулираме енергия, за да можем да продължим движението на фарове дори и в най-тъмното време.

Едно дете може би още не знае, че Земята се върти. Но едно дете не мисли, че планетата има граници... Планетата на откривателите... Планетата на изследователите... Планетата на приключенията... Планетата на щастието...

Оттогава са минали много години и аз самият съм вече далече от детската стая и онзи вълшебен прозорец към голямата улица, край която цъфтяха рози и минаваха хора, и се движеха много коли, и която беше за мен по-магнетична от телевизора или дори от играта. Защото там вървеше и се носеше във всеки ритъм и посока, хаотично, особено, неповторимо – във всеки един миг – животът, който нямаше, нямаше, нямаше спиране – така както няма спиране въртенето на планетите... светлината на звездите... допирът... Вече не съм пред онзи прозорец, но още мога да си представя, че съм там. Още мога да върна времето, да вляза в тялото на малкото нетърпеливо момче и да усетя с ръцете му допира на перваза; с носа му – хладината на стъклото, което понякога се запотпява от дъха... ако не си го задържал от удивление... да чуя ударите на развълнуваното сърце, което иска веднага да отвори прозореца и да пусне светлината, и веднага да тича на воля, и веднага да поеме свободата на въздуха с всяка своя клетка...

И още чувам една песничка, която съм чул за първи път може би някъде по това време, но не спирам да си припявам и сега, защото продължава и продължава, и продължава да ми дава сила по пътя:

Ако можех да имам едно
магазинче със две полочки,
бих продавал... познайте какво? –
Надежда! Надежда за всички.
„Купете! С отстъпка за вас!
Всеки трябва надежда да има!“
И на всеки бих давал аз
колкото трябва за трима.
А на тоз, който няма пари
и само отвънка поглежда,
бих му дал, без да плаща дори,
всичката своя надежда.

Джани Родари

Превод от италиански – Валери Петров

Очите на детството

Ние можем да се връщаме в детството, защото паметта ни съхранява цялата информация, получена там: всичко, което сме преживели, което сме чули, което сме видели, което сме усетили. Но по-голямата част от това огромно количество информация се намира в несъзнаваното и остава недостъпна за нас, освен по време на някой сън или на някой спомен. Там, в информацията от първите години от живота, се крият много полезни, важни ресурси, от които имаме нужда и днес: ако можехме само да ги повикаме, ако знаехме само онзи таен и понякога объркан език, който отключва тайнствената съкровищница на несъзнаваното... докато нишката на думите ни води в пътешествието назад към миналото, там, където са очите на детството, с които отново ще можете да погледнете към света сега.

Ние започваме всеки свой нов ден, като се връщаме към миналото си. Ние не можем да оставим зад себе си това, което ни се е случило вчера... което ни се е случило миналата седмица или преди няколко месеца, преди година – като си повтаряме, че това всъщност е естественият път на живота, в който зимата следва лятото, нощта следва деня и началото следва края... Когато единайсет часът винаги идва след дванайсет и един след два, и два след три, и е трудно да се каже кой час е по-големият и кой по-малкият; когато стрелката вече се е завъртяла и денят се е обърнал в нощ, и още един път в това повторение, в което всяко минало се гради на бъдещето и нашите разбирания за това, кое е минало и кое е бъдеще, са, разбира се, съвсем относителни, защото ние не знаем дали това, че от нощта е започвал ден, е по-вярно от раждането на залеза от утрото. А то ние решаваме кое ще бъде утре и кое – вчера всеки ден, като започваме своето днес, унесени от това непрекъснато движение на стрелките, на мислите, на желанието да разберем къде сме точно сега и кога – и така се отпусваме в това естествено объркване на понятията, които само допреди малко изглеждаха толкова подредени – миналото и бъдещето не са наредени, – и както аз мога да броя от едно до десет, същите числа ще броя и от десет до едно, или дори ако ги броя така, както ги брои едно малко дете – едно, две, три, четири, седем, шест, осем, девет, пет, десет... едно, три, четири, пет, две, осем, девет, шест, седем, десет...

Има различни начини да се брои и да се върнеш в детството. И аз не зная сега какво ще завърти твоята машина назад във времето – дали това ще бъде една песен, или една скоропоговорка като чичковите червенотиквеничковчета, защото известно е, че те могат да засилват движението, или един приятен, може би забравен досега глас, който изплува от миналото... Образите бързо се въртят, когато работи машината на времето, и аз зная, че ако се наложи, по всяко време можеш да се върнеш тук и сега и да се чувстваш добре и спокойно като след приятна почивка или след упоителен, лекуващ сън... Навън. Но сега затваряме прозорците и се приготвяме за пътуване в едно отпускато и приятно сънуване, което обръща посоката на времето и ни връща, и ще ни върне някъде назад, назад, назад, до един много хубав момент на едно чудесно преживяване, което може би сме мислели дори за забравено отдавна – наяве сега.

Усети тръпката на нетърпението от тръгването на път. С годините всяко пътуване се превръща в делник и всичко изглежда еднакво, но по-рано не беше така и аз си спомням за широко отворените по детски очи, за готовността да погълна всеки звук на мотора и за усещането на вълнение при всяко тръгване... радостно нетърпение от всеки нов ден... очакването на изненада и удивление от този невероятен огромен и чудесен свят, който е готов да се открие пред очите ми всеки път когато потегля... стихията на любопитството...

И ако това усещане на радостно нетърпение вече започва да се надига някъде в теб, дай му възможност да израсне точно както беше в детството. Да те изпълни с въодушевление и откривателски дух, и малко детска дивост, необузdana, защото сега няма кой да я усмирява и всичко е позволено... Дори да се учим на неща, които отдавна сме научили и може би дори малко сме отучили – като как да започваме всеки свой ден. Дай време на това усещане, отбележи откъде тръгва в тялото, дай му цвят, ако искаш, и гласове, и музика. Ти си режисьорът на своето приключение, направи го така, че според теб да заслужи всички „Оскари“. Чуй какво чуваш, виж какво виждаш, усети какво усещаш, като тръгваш на път като първооткривател, като изследовател, като археолог на своето минало. И как това те прави да се чувстваш уверен и силен, и непобедим, и просто добре.

И аз искам сега, като държиш в себе си тази картина на радостно нетърпение от пътя, да пуснеш машината на времето и да се наслаждаваш на странното и вълшебно пътуване назад, което ще те отведе във вълшебната страна на детството. Точно дотам, където е живо още усещането, че всичко е възможно, че всичко напред е хубаво и диво, и великолепно и че просто изгаряш от нетърпение да се втурнеш напред към този удивителен и хубав живот, към всеки удивителен и хубав нов ден. От тази жажда да живееш, от която просто не можеш да дочакаш отново да се събудиш и отново да бъде утро, и отново да бъдеш насаме с целия огромен и прекрасен, и неопишуем, и приключенски свят, който те чака с разтворени ръце и те зове, и не ти дава мира до късно вечерта.

И аз не зная къде точно е това време за теб, затова нека тази част от теб, която отговаря за хубавите спомени, да намери спокойно това време, в което е чувството, че всичко е добре и винаги ще бъде добре, и може би още по-хармонично, защитено или уютно, или просто опияняващо леко като в една забрава... докато аз броя назад, назад, назад във времето... десет... и стрелките тръгват назад... девет... и вътрешният часовник... осем... на който ние винаги можем да дадем вярна посока, такава... седем... каквато ни е нужна сега... шест... без значение... пет... идва винаги преди четири... дали три... това ще стане две... по-бавно или по-бързо, само със скоростта, за която е правилно за теб сега в един... дълбок сън.

И когато вече имаш този момент на детското удивление, виж къде се намираш сега. Забележи всяка подробност от пейзажа, от звуците, които те заобикалят, а може би и вътрешния си детски глас, и възраждането на това усещане на радостно нетърпение и му дай цялото време, от което имаш нужда, за да започнеш да го изпитваш точно толкова автентично, колкото е било преди това, и може би още по-истински.

Здравей. На колко години си сега?

И ако още си само наблюдател на този момент от миналото, отвори широко вратата на машината на времето и се хвърли в него, остави го да те обгърне, да те докосва игриво, усети тръпката по кожата си, цялата дива детска енергия, която сега се възражда необузвано в теб, където винаги я е имало – толкова непредсказуема, толкова весела, толкова силна, толкова ведра, толкова истинска.

Погледни света с очите на едно малко същество, което още знае какво значи да бъде удивено от великолепието на формите, от великолепието на звуците, на цветовете на дъгата на локвата на тревата на първия сняг на големия татко на изворчето на куклата, която говори и ходи, на автобуса на пожарната на камиона за боклук на дъжда на птицата на влака на часовника с кукувицата на книгата с картинки на страшната приказка на самолета с опашката на гледката към планината на голямото дърво на

пясъчните кули на морето на порастването, което напирва в теб, на енергията, която няма и не може да има свършване, на живота...

Животът е хубав, животът е чудесен. Дай отново на това чувство и на този възглас, и на тези нови, още неизхабени, още неуморени, още свежи, пролетни, диви, фантастични цветове и форми правото да се изявят и да се изправят, и да завладеят напълно цялото ти тяло... пълно с цялата безкрайна енергия, която те кара да тичаш да рисуваш да викаш да пееш да лудееш да се бориш да се търкаляш в тревата да гледаш удивено бяга на облаците по небето и да имаш чувството, че ти се движиш напред и никога няма да спреш – както никога не спира тревата и никога не спира да има дъжд и изгреви, и сезони, и реки, и нови, още неразкрити, изненадващи и чудни, и вълшебни светове и диви цветове, и събития, и случки, и приятели, и близки, и нежност, и възбуда, и приказен, вълшебен, чуден свят.